Finansdepartementet

"høringsportalen"

Vår saksbehandler	Kopi til	Vår dato	Vår referanse	Deres referanse
eo				24/4576-

Høringssvar – regelverket om private garanterte pensjonsprodukter

Vi viser til Finansdepartementets høringsbrev av 13. september 2024 «om regelverket om private garanterte pensjonsprodukter».

Unio mener at behovet for endringer i regelverket for garanterte pensjonsprodukter først og fremst gjelder fripoliser i private livselskap. Det er i de private livselskapene rettighetshaverne i årevis har hatt nær null i avkastning på fripolisene ut over den garanterte renten. Avkastningen på fripolisekapitalen forvaltet av de private livselskapene har i perioden 2008-2023 vært på beskjedne 4,2 pst som årlig gjennomsnitt, mens pensjonskassene har hatt en avkastning på 6,7 pst i samme periode. I tillegg viser de private livselskapenes praksis at det meste av kundenes overskudd/buffer ikke blir utbetalt mens fripoliseinnehaver lever.

Ikke behov for endringer i regelverket for pensjonskasser eller tilbydere av kommunal tjenestepensjon

Unio ser ikke noe behov for endringer i regelverket for garanterte pensjonsprodukter for kommunale- eller private pensjonskasser eller for kommunale tjenestepensjonsordninger hvor leverandør er et livselskap. Her har avkastningen vært god og gitt betydelig regulering av pensjonsrettighetene ut over den garanterte renten. De som har hatt krav om G-regulering av opptjente rettigheter og regulering av løpende pensjoner med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst har klart det, ofte med god margin.

Lav avkastning og nær null økning i fripolisene i de private livselskapene

Fripolisenes hovedproblem er at livselskapene forvalter fripolisekapitalen på en slik måte at risikoen for selskapet blir minst mulig med dertil lav avkastning for kunden og dårlig regulering av fripolisene. Livselskapene må få et regelverk som gir endringer i forvaltningen i retning større risiko og mulighet for bedre pensjoner. På kort sikt må det lages regler som utbetaler det kundefordelte bufferfondet til den enkelte fripoiseinnehaver over dennes levetid. Bufferfondet er arbeidstakers/kundens kapital og det er helt uforståelig at livselskapene fram til i dag har sluppet unna med at størsteparten av bufferfondet i gjennomsnitt har stått igjen på kundens konto ved dennes død.

Regelverket må ses i lys av at leverandørene er forskjellige, vi trenger forskjellige regler for de private livselskapene og pensjonskassene. Det er forskjell på kasser med en sponsor og livselskap med private eiere. De private kassene har felles kollektiv forvaltning av pensjonskapitalen knyttet til de aktive og fripolisene. Kassene har hatt langt høyere aksjeandel, 38 pst i snitt i 2023 mot 6 pst i de private livselskapene, og avkastningen har vært høyere og muligheten til å oppregulere fripolisene langt større. For kassene og kommunal tjenestepensjon fungerer dagens regelverk bedre, og det er lite eller ikke noe behov for å endre dette.

Bufferfond

Det har vært egne regler for samlet bufferfond knyttet til kommunal tjenestepensjon et par år. Fra i år er det også bufferfond for kassene og livselskapene. Med samlet bufferfond og mulighet til å dekke negativ avkastning fra bufferfondet, er risiko flyttet fra livselskapet til kunde. Det skulle gi mulighet til høyere aksjeandel og høyere forventet avkastning. Rapporten viser at livselskapene som forvalter fripoliser i liten grad har økt aksjeandelen etter at vi fikk nye regler for et samlet kundefordelt bufferfond. De private livselskapene tror heller ikke at nytt samlet bufferfond vil øke aksjeandelen mer enn marginalt.

Størrelsen på bufferfond

Tak på bufferfondet er ingen god ide for pensjonskassene eller kommunal tjenestepensjon som enten har klare krav for regulering av opptjente rettigheter eller over tid har vist at samlet forvaltning av fripolisekapitalen gir god avkastning og regulering av pensjonsrettighetene.

Unio mener at tak på bufferfond heller ikke er et godt virkemiddel for de private livselskapene. En slik regel ville også være vanskelig all den tid de private livselskapene i dag har veldig lav samlet buffer og noe av poenget med bufferfondet er å øke muligheten for høyere avkastning gjennom større risikotaking som krever høyere buffer enn dagens. Det er også et argument slik arbeidsgruppen påpeker, at det vil være vanskelig å finne en øvre grense som passer i alle situasjoner og for alle kontrakter som har ulikt behov for buffer. Alternativt til tak på bufferfond for private livselskap som forvalter fripoliser, mener Unio at livselskapene må ha klare retningslinjer med prinsipper for størrelsen på bufferfond som i større grad sikrer økning i pensjonene.

Uttaksregler fra bufferfond

Fripolisekundens andel av avkastningsoverskuddet kan enten gå til å øke premiereserven eller til å øke bufferfondet. Bufferfondet er fordelt på de enkelte kontraktene. Unio mener at uttaksreglene fra bufferfondet må klargjøres og forenkles, slik at den årlige garanterte pensjonen suppleres med et direkte deluttak fra bufferfondet. En variant av en slik regel kan være å ta ut så mye årlig at bufferen som andel av gjenstående premiereserve opprettholder sin verdi eller en målsatt verdi. En slik regel ville bedre ivareta bufferens intensjon om å være førstelinjeforsvar mot aksjefall. Unio mener mao. at bufferfondet må utbetales direkte og i samme takt som utbetaling fra premiereserven og at midlene som oppløses fra bufferfondet ikke skal omgjøres til livsvarig pensjon og fordeles på gjenstående leveår. Det er viktig å finne en praktisk regel som sikrer fripolisekunden bufferfondet utbetalt i pensjon over livsløpet, dette er kundens kapital og ikke livselskapets.

Dersom det står midler igjen på bufferfondet ved fripoliseinnehavers dør, mener Unio at disse skal videreføres på forsikringsavtalen for etterlatte. Hvis det ikke er etterlatte, må midlene fordeles på bufferfondene til de øvrige fripolisene etter samme regler som for dødelighetsarv.

Omdanning og redusert utbetalingsperiode

Unio mener at alle selskap som forvalter fripoliser, også må tilby kundene fripoliser med investeringsvalg. Selskapene må pålegges å informere godt om denne muligheten. Ofte er det slik at den som tar ut en fripolise, kan være uvitende om muligheten for omdanning til fripolise med investeringsvalg. Unio mener derfor at denne muligheten også må kunne benyttes i noen tid etter uttak. Pga. muligheten for seleksjon bør perioden etter uttak være relativt kort, f.eks. ett til to år etter at fripolisen er tatt ut.

Unio mener at grensene for å avtale redusert utbetalingstid for «små fripoliser» er romslige. Dette kan med dagens regelverk gjøres inntil årlig utgjør om lag 1 G. Unio støtter arbeidsgruppens vurdering om ikke å åpne for en generell adgang til å redusere utbetalingstiden samt arbeidsgruppens forslag om å gi nærmere regler om selskapenes opplysningsplikt om den adgangen som finnes i dag.

Unio viser til arbeidsgruppens forslag om at det i forbindelse med en videre utredning av pensjonskonto for hybridordninger, også kan utredes hvordan det kan legges til rette for en mulig konvertering av fripoliser til pensjonsbevis. Vi mener en slik utredning i tilfelle må legge til grunn at adgangen til redusert utbetalingstid ikke utvides. Konvertering av livsvarige fripoliser til pensjonsbevis må skje til en hybridordning med livsvarig utbetaling.

Kollektiv forvaltning

Ny samlet buffer er ikke nok for å øke aksjeandelen i livselskapenes fripoliseportefølje. Arbeidsgruppen vurderer at det ligger utenfor arbeidsgruppens mandat å foreslå endringer i prinsippet om at bufferfondet skal tilordnes den enkelte fripolisekontrakt. Unio vil imidlertid påpeke at de som forvalter fripolisekapitalen på en kollektiv og samlet måte for både aktive og pensjonister, dvs. pensjonskasser og livselskap som leverer kommunal tjenestepensjon, har levert langt høyere avkastning enn de private livselskapene som forvalter fripoliser. Dette grunnproblemet i forvaltningen av fripolisene, må etter Unios syn håndteres raskt, slik at pensjonene til fripoliseinnehaverne får en regulering ut over den garanterte renten som i praksis ikke garanterer noe mer enn den opprinnelige nominelle verdien ved utstedelse av fripolisen.

Unio mener at det er sterkt kritikkverdig at myndighetene ikke har tatt skikkelig tak i dette problemet tidligere. Utredningen fra arbeidsgruppen tar ikke tak i hovedutfordringen med fripolisene, det at de private livselskapene forvalter fripolisekapitalen på en meget konservativ måte til ugunst for arbeidstakere og pensjonister. Unio mener muligheten for en samlet forvaltning av fripolisekapitalen må utredes raskt. En slik utredning må også omfatte et alternativ der staten avlaster noe av risikoen.

Vennlig hilsen
Unio

Jon Olav Bjergene /s/	Erik Orskaug /s/
sekretariatssjef	spesialrådgiver